

Stanislav Balik

O aktualnych zadaniach związanych z opracowywaniem dziejów adwokatury na ziemiach czeskich

Palestra 41/11-12(479-480), 118-120

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adwokatura za granicą

Stanislav Balík

O aktualnych zadaniach związanych z opracowywaniem dziejów adwokatury na ziemiach czeskich

Verba movent exempla trahunt. Ta sentencja najlepiej charakteryzuje różnicę pomiędzy sposobem poznawania dziejów adwokatury na ziemiach czeskich przedtem, zanim czescy adwokaci uzyskali możliwość – dzięki kontaktom izby praskiej i Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie – bliższego zaznajomienia się z polską literaturą na ten temat, a metodą stosowaną obecnie. Należy podkreślić, że w okresie komunizmu – inaczej niż w Polsce – na ziemiach czeskich brak było jakichkolwiek publikacji poświęconych historii adwokatury. Celem niniejszego artykułu jest zatem ukazanie, co się w Czechach udało w ciągu ostatnich lat na tym polu zdziałać i co należy pilnie uczynić w najbliższym czasie. Jego opublikowaniu przyświeca także nadzieja, że wobec wielu punktów stycznych w dziejach stanu adwokackiego w obydwu naszych krajach może się on stać przyczynkiem do rozszerzenia współpracy polskich i czeskich autorów.

Osoby interesujące się dziejami adwokatury na ziemiach czeskich dysponowały przed rokiem 1987 na poły zapomnianą i dość trudno dostępną li-

teraturą okresu międzywojennego. Lata 1848–1948 nie doczekały się historycznej syntezy. Czas po przewrocie lutowym 1948 roku przyjęło się uwa-

zać za okres współczesny w dziejach palestry.

Obecnie badacze tematu mają do dyspozycji zbiór informacji o dziejach adwokatury od roku 1848, dwie starsze prace poświęcone dziejom zawodu, zbiór przepisów prawnych z lat 1868–1994, regulujących funkcjonowanie adwokatury oraz serię artykułów prasowych na ten temat. Krąg autorów zajmujących się tymi zagadnieniami jest ciągle stosunkowo wąski, dlatego też – mimo że prace ciągle posuwają się naprzód – nie należy oczekiwać rychłego ich zakończenia.

Pozytywnie należy ocenić dążność do stworzenia – pod auspicjami Czeskiej Izby Adwokackiej – grupy adwokatów, historyków i archiwistów, którzy poświęciliby się tym zagadnieniom w sposób systematyczny. Należytą formą opracowania tematu byłoby jednak podniesienie badań na poziom uniwersytecki. Można założyć, że wykłady z historii adwokatury są w stanie wzbudzić wśród słuchaczy tak duże zainteresowanie, iż przedmiot ten może posłużyć studentom za temat prac dyplomowych czy doktorskich. Niezależnie od tego wypada zadbać, aby przynajmniej minimalna znajomość dziejów palestry była wymagana na egzaminach adwokackich.

Główną platformą publikowania prac z zakresu dziejów adwokatury jest i niewątpliwie powinien pozostać „Bulletin advokacie”. Dobrze byłoby, gdyby oprócz opracowań rdzennie czeskich odnotowywano w nim również dzieła obcych autorów traktujące o historii palestry. „Biuletyn” powinien by – oprócz reedycji dawnych opracowań z dziejów adwokatury i gromadzenia

drobnych prac na ten temat oraz podawania danych bibliograficznych – drukować także zapisy rozmów i pamiętniki wybitnych adwokatów, ich potomków, członków rodzin czy współpracowników.

Oprócz zamiaru długofalowego, którym jest opracowanie syntezy dziejów czeskiej adwokatury, doraźnie stają przed badaczami tych problemów trzy najpilniejsze cele, które można byłoby określić następująco:

- z punktu widzenia *de lege ferenda* i *de lege lata* na pierwszym miejscu należałoby postawić dogłębne poznanie norm prawa o adwokaturze i wewnętrznych regulacji rządzących stanem adwokackim w przeszłości; należy tu zaliczyć także studium właściwych dla poszczególnych okresów historycznych zasad etyki oraz socjologii zawodu
- na pograniczu historii prawa i historii poszczególnych instytucji oraz socjologii usytuować należy dzieje izb adwokackich jako organizacji samorządu zawodowego; działalność owych izb, jak również aktywność rozmaitych stowarzyszeń adwokackich i prawniczych może stać się przedmiotem badań nawet dla osób nie mających prawniczego przygotowania
- trzecim tematem jest niewątpliwie ogromna sfera zawodowej, ale i pozazawodowej aktywności adwokatów; mieszczą się w niej całe obszary działalności na niwie historycznej i kulturalnej, a nawet taka społeczna aktywność, która z zawodem adwokackim nie ma nic wspólnego, jak na przykład opisywanie sławnych w historii procesów.

Te z grubsza tylko zaznaczone prob-

lemy można byłoby dalej rozwijać. Wiernie zatem, że niniejsza krótka rekapitulacja tematu będzie nie tylko zachętą do dyskusji o tym, co jeszcze należy uczy-

nić, ale również przyczynkiem do oceny dotychczasowych dokonań.

Tłumaczenie: Ewa Stawicka

Nota o Autorze:

STANISLAV BALIK, doktor praw i filozofii, adwokat w Pradze. Absolwent studiów prawniczych oraz kierunku archiwistyki wydziału filozoficznego Uniwersytetu Karola. Oprócz wykonywania praktyki adwokackiej wykłada w katedrze historii państwa i prawa wydziału prawa Uniwersytetu Zachodnioczeskiego w Pilźnie. Publikuje prace naukowe, zwłaszcza z zakresu dziejów adwokatury.